

Skola som nyckel till integration

– En litteraturstudie av nyanlända elevers integration i den svenska skolan

School as a key to integration

– *A literature study of newly arrived students' integration into Swedish schools*

Iasmin Mousa

Handledare: Khalid Khayati

Examinator: Per-Olof Hansson

Sammanfattning

Denna litteraturstudie har som syfte att undersöka hur den svenska skolan arbetar med etnisk och kulturell mångfald samt vilka utmaningar skolan möter i detta sammanhang gällande integration. Studien belyser även vilka lösningar som har visat sig vara effektiva och underlättat både för elever men även för delar av skolverksamheten. Studien utgår från nyanlända elever och deras väg till integration med hänsyn till deras förutsättningar och behov med utgångspunkt i begreppen mångkulturalism och monokulturalism kopplade till skolans värld.

Metoden som används i denna studie är litteraturstudie där tio källor om det valda ämnet använts. I kombination till metoden görs även avgränsningar där fokus i urvalsprocessen låg på litteratur som behandlade integrationsinsatser i skolan med inriktningen nyanlända elever och de etniska och multikulturella erfarenheter de för med sig. Undersökningen avser endast den svenska skolan. Studien fokuserar även på begreppet integration i anknytning till monokultur och mångkulturalism gällande nyanlända elever i grundskolan, eller gymnasiet.

Resultatet i litteraturstudien sammanfattas i tre teman som innefattar "Rådande problem i den svenska skolan", "Inkludering och gemenskap som källa till de nyanlända elevernas trygghet" och "Multikulturellt lärande som den fungerande riktlinjen för integration". Resultatet visar på att mångkulturalism och den mångkulturella pedagogiken inte har slagit igenom i en svensk kontext. Läroplaner och kursplaner har ändrats under åren för att signalera den växande företeelsen, men trots det kvarstår en föreställning om ett monokulturellt samhälle där flerspråkighet ses som ett hinder och individer stämplas därefter. Det är också tydligt att det finns brister i integrering i det rådande systemet.

Den svenska skolans utformning är byggd på att alla elever ska behandlas lika. Detta gör att det inte alltid tas i beaktning att de nyanlända eleverna har med sig erfarenheter från deras hemländer som i vissa fall innehåller trauman och faktorer. Eleverna i det fallet har större behov av trygga och inkluderande miljöer än vad andra elever har. Denna litteraturstudie påvisar tyvärr att verktygen i den svenska skolan inte är tillräckliga vilket är ett tecken på att mångkultur inte är en prioritet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Avgränsningar	3
1.3 Begreppsdefinition inom skolperspektivet	3
1.4 Disposition	5
2. Bakgrund	6
2.1 Invandring: Från andra världskriget fram till nu	6
2.2 Styrdokumentens riktlinjer för undervisning av nyanlända	7
2.3 Det multikulturella klassrummet och den monokulturella skolutformningen	9
2.4 Omformningen av skolsystemet för de nyanlända	10
3. Metod	13
3.1 Litteraturstudie, urval och tillvägagångssätt	13
3.2 Litteraturval	14
3.3 Källkritik och källdiskussion	15
3.4 Analysschema	16
4. Teori	19
4.1 Mångkulturalism och monokulturalism: två motsatta begrepp	19
5. Resultat	21
5.1 Rådande problem i den svenska skolan	21
5.2 Inkludering och gemenskap som källa till de nyanlända elevernas trygghet	24
5.3 Multikulturellt lärande som den fungerande riktlinjen för integration	26
6. Diskussion	29
6.1 Vidare forskning	31
7. Slutsatser	33
8. Referenslista	35

1. Inledning

Invandring har varit ett aktuellt ämne i Sverige sedan andra världskriget. Det stora behovet av arbetskraft som fanns på 1930-talet välkomnade människorna till Sverige från hela världen och detta pågick ända fram till 1960-talet. Sedan infördes den reglerade invandringen som öppnade dörrarna för det nya systemet för mottagande av asylsökande på 80-talet. Detta resulterade i att fler människor kom till Sverige för att söka asyl, denna gång på grund av orsaker så som krig, förföljelse men även fattigdom. Sverige blev medlem i EU 1995 och skulle då bygga upp en gemensam asyl- och migrationspolitik. Detta för att hjälpa övriga medlemsländer att hantera migrationen och bidra till att hantera flyktingkriser (Migrationsverket, 2022). År 2016 drabbades Sverige själv av en flyktingkris och invandringssiffrorna ökade markant på grund av rådande krig och konflikter runt om i världen vilket har lett till att det svenska samhället har blivit ett mångkulturellt sådant (SCB, 2022a). Fenomenet har blivit så stort att det även har börjat ställa krav på den svenska skolan och dess utformning:

“Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som verkar där.” (Lgr22, s.5–6).

Som följd av invandring har det resulterat i att många nyanlända barn har behövt placeras i olika skolor. Verksamheterna har behövt ställa om vilket enligt Skolinspektionen har varit invecklat. Skolan som institution anses vara en av samhällets byggstenar och en utgångspunkt i den svenska skolan är att i utbildningen ska det ta hänsyn till elevers olika behov. Detta i sin tur kommer att leda till att elevers kunskapsutveckling stimuleras och det fortsatta lärandet främjas (Skolverket, 2022a).

Skolinspektionen (2009) har konstaterat att det finns många brister i de nyanländas undervisning i form av att dessa inte får likvärdiga möjligheter att nå skolans mål samt att elever inte erbjuds någon delaktighet i undervisningen. Eleverna får oftast gå en avskild undervisning i någon form av introduktionsklass där undervisningen inte anpassas till individernas förutsättningar, utan innehållet är lika oavsett elevernas bakgrund och behov. Detta leder i sin tur att elevernas tillgångar, när det gäller ämnes- och språkkunskaper, inte tas till vara och elevernas kunskapsutveckling bromsas upp vilket gör att studietiden förlängs (Skolinspektionen, 2009).

Samhället förändras kontinuerligt och detta kan ses genom den ökning av mångfald som har skett under årens gång. Den utveckling som har gjorts i samhället har även resulterat i att skolan har behövt utvecklas och formas utifrån det aktuella behovet som samhället har uppvisat. De nyanlända eleverna utmanas på grund av att de måste anpassa sig till det nya samhället och lära sig det svenska språket, vilket innebär att dessa behöver mer stöd i integrationsprocessen av skolorna, dess pedagoger och de införda metoderna i processen. Det teoretiska begreppet som betecknas av forskare som mångkulturalism, har börjat ställa stora krav på den svenska skolan. I sin tur har detta varit problematiskt och utgjort ett hinder i undervisningen på grund av att skolan för inte alltför länge sedan präglades av en majoritet av det som forskare kallar för monokulturalism (Ferguson-Patrik, 2020, s.3). En förklaring till att integrationsprocessen inte varit optimal har att göra med den mångkulturalistiska inriktningen, vilket innefattar den kulturella assimilationen och den problematik som monokultur medför.

Det valda ämnet har dessutom haft stor betydelse i mitt val eftersom jag själv har utländsk bakgrund och bär med mig erfarenheter från två olika kulturer. Att komma till ett främmande land som sjuttonåring och börja om på nytt i den svenska skolan samt se hur mottagandeprocessen går till och uppleva den själv har resulterat i att många frågor väcktes i mig. Det är därför denna litteraturstudie bland annat riktar sig till att undersöka hur integration av elever i den svenska skolan påverkas i samband med monokulturalism och mångkulturalism.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna litteraturstudie är att undersöka med hjälp av två kontradiktoriska begrepp, multikulturalism och monokulturalism, hur den svenska skolan arbetar med etnisk och kulturell mångfald samt vilka utmaningar och problem skolan möter i detta sammanhang. Mer specifikt ämnar denna studie med utgångspunkt i befintlig forskning analysera nyanlända elevers integration i den sociala skolmiljön med hänvisning till de utmaningar och möjligheter som finns. Som normativ ansats har denna uppsats även för avsikt att diskutera multikulturellt lärande och dess betydelse för skolans pedagogiska insats när det gäller nyanlända elevers integration. Studien kommer även titta på vilken problematik det finns gällande integration och vilka lösningar som har visat sig vara effektiva och underlättat för elever men även för delar av skolverksamheten, det vill säga huvudmannen och pedagoger. Studien kommer därför att utgå från de nyanlända eleverna och deras väg till integration med hänsyn till deras förutsättningar och behov med utgångspunkt i

begreppen mångkulturalism och monokulturalism kopplade till skolans värld. Fokus kommer därav ligga på skolan som i detta fall har den främsta uppgiften när det gäller integrationen.

Följande utgångsfrågor har formulerats för att användas i denna litteraturstudie:

- Vilka problem och centrala utmaningar möter den svenska skolan i sitt arbete med etnisk och kulturell mångfald?
- På vilket sätt arbetar skolan med inkludering och integrering av nyanlända?
- Vad betyder multikulturellt lärande och hur kan detta fungera mer som en integrationsfrämjande pedagogisk insats i svenska skolor?

1.2 Avgränsningar

De avgränsningar som gjorts i denna litteraturstudie är gjorda för att det slutgiltiga stoffet ska bli hanterbart och för att tidsplanen för uppsatsens också skall vara hållbar. Avgränsningar som gjorts är att litteraturstudiens största fokus ligger på skolans integrationsinsatser som riktar sig mot nyanlända elever och de etniska och multikulturella erfarenheter de för med sig. Integration i detta fall syftar på både skolans pedagogik och integreringen av bakgrundskunskap och identiteter, såväl som den fysiska integrationen i den sociala miljön, men även hur den svenska skolan tar till vara på de nyanländas erfarenheter och kultur. Att fokus ligger på integration av nyanlända elever i Sverige är också en avgränsning. Vidare avgränsas begreppet integration ytterligare genom att skapa ett samband med två andra begrepp: monokultur och mångkulturalism och litteraturstudien avser att undersöka dessa begrepp utifrån dessa.

Eftersom integration, monokultur och mångkulturalism är väldigt breda teoretiska begrepp kommer även dessa avgränsas och endast kopplas till den svenska skolan och dess utformning av undervisning. Litteraturstudien kommer endast fokusera på den svenska skolan och då mestadels på artiklar utifrån en svensk kontext och mindre på internationella studier. Dock kommer dessa att existera och användas i litteraturstudien för att nyansera litteraturen. Slutligen avgränsas litteraturstudien till nyanlända elever som läser på antingen grundskolan, eller gymnasiet.

1.3 Begreppsdefinition inom skolperspektivet

Begreppet nyanlända elever är den term som används för att beskriva de elever som anländer från utlandet under tiden för grundskolan eller gymnasiet (Nilsson & Axelsson, 2013, s.137). Bunar

(2010) menar även att den nyanlända eleven inte besitter några grundläggande kunskaper alls i det svenska språket och har invandrat till Sverige från ett annat land på grund av olika anledningar, till exempel flykt, arbetskraftsinvandring med mera (Bunar, 2010, s.14).

Begreppet nyanländ sägs ha många synonymer så som flyktingbarn, asylsökande barn, elever i förberedelseklasser med mera. Dessa begrepp skiljer sig beroende på om de markerar ut administrativa skillnader som till exempel mellan asylsökande och flyktingbarn, eller organisatoriska skillnaden som syftar på elever som går i skolan och läser på olika nivåer (Bunar, 2010, s.8). Trots att begreppet nyanländ syftar på en tidsmässig definition finns det ingen direkt bestämmelse som avgör hur länge en elev ska betraktas som nyanländ. Utifrån det statliga förslaget ska dock en elev endast betraktas som nyanländ upp till fyra år efter ankomsten (Nilsson & Axelsson, 2013, s.138).

Integration är ett begrepp som förekommer ofta och som syftar på en förening av olika kulturer. Samhället fungerar som en enda enhet bestående av olika erfarenheter, traditioner och kulturer, där individer har förståelse och respekt för varandras olikheter och fungerar ihop utan motsättningar (Invandring.se, 2017). I denna litteraturstudie används begreppet integration i anknytning till nyanlända elever.

Enligt skollagens definition av begreppet nyanländ elev ska individer betraktas som nyanlända om hen har varit bosatt utomlands och anlänt till Sverige samt att hen har påbörjat sin utbildning efter att ha fyllt sju år. Efter fyra års skolgång betraktas elever inte längre som nyanlända (Burwick, 2018). Den nyanlända eleven besitter dessutom inga grundläggande kunskaper alls i de svenska språken och har invandrat till Sverige från ett annat land på grund av olika anledningar, till exempel flykt, arbetskraftsinvandring med mera (Ferguson-Patrick, 2020, s.2).

Även begreppet kooperativt lärande förekommer och det förklaras som en metod där elever med ett gemensamt mål arbetar i mindre grupper. Det kooperativa lärandet med andra ord är en typ av grupparbete som är mer strukturerat och baserat på elevernas kunskaper och olika teorier som handlar om samarbete. Metoden utgår ifrån att det finns ett gemensamt mål samtidigt som eleverna har ett individuellt mål (Kooperativt lärande, 2022).

Slutligen behandlas även följande två begrepp, förberedelseklass och reguljär undervisning, som lyfts fram i bakgrundsdelen. Förberedelseklassen kan betraktas som en övergångsklass för nyanlända elever. Eleverna får delvis undervisning i en annan undervisningsgrupp än den som hen tillhör vanligtvis. Syftet med förberedelseklasser är att skapa möjligheter och ge eleverna de

kunskaperna de behöver för att dessa ska kunna delta i den ordinarie undervisningen, eller den så kallade reguljära undervisningen (Skolverket, 2022b).

Den reguljära undervisningen däremot kan betraktas som den vanliga undervisningen där alla elever som går i den svenska skolan får delta i oavsett etnicitet och bakgrund. Undervisningen bedrivs enligt de läroplaner, kursplaner och timplaner som avser grundskolans och gymnasieskolans läroplaner (Skolverket, 2002, s.3).

1.4 Disposition

Litteraturstudien består av sju kapitel. Det inledande kapitlet utgörs av inledningen där frågeställning och syftet med arbetet presenteras. Det förekommer även en begreppsdefinition inom skolperspektivet som har som syfte att skapa större förståelse kring begreppen genom att sätta dessa i ett skolsammanhang. Kapitel två som benämns som bakgrund ger läsaren en insyn i den historiska invandringen till Sverige för att skapa mer förståelse kring det multikulturella klassrummet och den monokulturella skolutformningen. Bakgrundskapitlet belyser även den omformning av skolsystemet som har skett i samband med tillströmning av nyanlända i Sverige. I kapitel tre beskrivs processen kring att hitta och sälla bland litteratur, vilka kriterier som har funnits till grund för det samt en redogörelse av analyskemat som användes. I kapitel fyra presenteras den valda teorin för studien. I denna litteraturstudie användes två centrala begrepp, mångkulturalism och monokulturalism som förklaras för läsaren för ett bredare perspektiv. Kapitel fem som är resultat svarar i stället på studiens frågeställningar genom att belysa den problematik som finns i den svenska skolan, verktyg för gemenskap och inkludering samt metoder för en mångkulturell pedagogik. Kapitel sex består av en diskussionsdel, i vilken delar ur kapitel fem diskuteras. Det sista kapitlet, kapitel sju, består av slutsatser.

2. Bakgrund

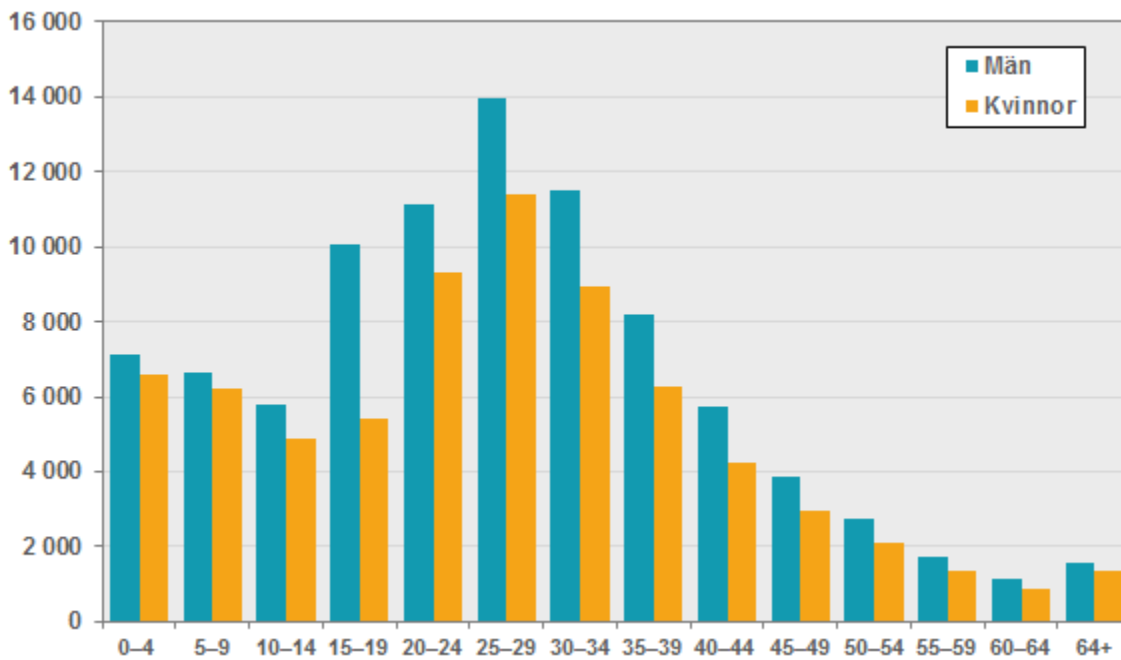
Bakgrundskapitlet inleds med en redogörelse för den historiska kontexten av invandring och även den nutida. I samband med den historiska kontexten och den redogörelse mellan då och nu presenteras den svenska skolans utformning från 1980-talet till nutid. Begreppen interkultur, mångkultur och monokultur med koppling till nyanlända och invandring lyfts också fram. Bakgrunden behandlar även styrdokumentens vikt när det gäller den svenska skolans utformning och funktion.

2.1 Invandring: Från andra världskriget fram till nu

Efter slutet av andra världskriget när Europa hade rasat och allt låg i spillror ökade krigsinvandringen till Sverige. Anledningen till detta var att Sverige hade hållit sig neutral under krigets gång, vilket ledde till att landet blomstrade till skillnad från andra grannländer som hade varit partiska. Den svenska industrin utvecklades och landet var i stort behov av arbetskraft för denna bransch. Detta resulterade i att arbetare rekryterades från olika delar av Europa. Detta förändrades senare under 1980- och 1990-talet då det ej längre var lika aktuellt utan de som kom till Sverige politiska flyktingar (SCB, 2022a).

År 2005 var det cirka 400 asylsökande ensamkommande barn som kom till Sverige. Siffran ändrades markant år 2013 när antalet blev så högt som 4000 individer. De flesta av dessa barn var pojkar i åldern 14 till 17 som kom från länder som Afghanistan, Somalia, Syrien och Eritrea. Under åren fortsatte siffrorna att stiga och år 2014 var det över 7000 ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige (Popov & Sturesson, 2015, s.66).

Krig och konflikter har bidragit till ytterligare en ökning av asylsökande. Enligt Statistiska centralbyrån år 2016 ökade invandringen och nådde den högsta siffran som någonsin har existerat i Sveriges historia. Statistiken visar att det var 134 240 personer som invandrade och siffrorna speglar en flyktingkris på grund av konflikter främst i länder som Syrien, Irak och Afghanistan (SCB, 2017). Antalet invandringar skilde sig mellan könen och de olika åldersgrupperna. Det största antalet som invandrade vad det gäller barn och ungdomar var de som befann sig i åldersgruppen 15–19 år med en siffra på cirka 15 437 pojkar och flickor (SCB, 2017).

Figur 1. Antal invandringar till Sverige efter åldersgrupp och kön, 2016. Källa: Statistiska centralbyrån.

Idag är det ungefär 20% av landets invånare utrikesfödda, vilket motsvarar en ganska hög siffra eftersom det rör sig om ungefär 2 miljoner människor (SCB, 2022b). Var fjärde person som är bosatt i Sverige har invandrarbakgrund och var tredje har minst en förälder som bor utomlands (Ferguson-Patrick, 2020 s.3). Det etniskt homogena samhället som Sverige var en gång i tiden finns inte längre på grund av den tillströmningen av till en början utländsk arbetskraft som sedan ersattes av ankomsten av flyktingar. Trots att Sverige har en lång historia av migration har det varit väldigt utmanande för mottagningssystemet och de samhällsinstitutionerna vilket beskrevs av media som en nationell systemkollaps (Norberg, 2016, s.633).

2.2 Styrdokumentens riktlinjer för undervisning av nyanlända

Under 1960- och 1970-talen var det aktuellt med grundskolereformen. Denna reform skulle ge alla barn lika möjligheter till utbildning. Syftet med reformen var även att minska den sociala differentieringen och utjämna skillnaderna bland de olika befolkningsgrupperna i samhället (Bunar, 1999, s.120). Resultatet av detta var att år 1969 formulerades den första läroplanen i svenska som andraspråk. Undervisningen betraktades då som stödundervisning för de nyanlända som saknade grundläggande kunskaper i det svenska språket på grund av bakgrund eller skolgång. Den läroplanen kom att utvecklas år 1980 när en kursplan utformades som gjorde att svenska som andraspråk fick en likvärdig status som resterande skolämnen och blev därav betygsgrundande

(Elmeroth, 1999, s.190).

”Språk och kultur är mycket nära förbundna med varandra. Elever med ett annat modersmål är mer eller mindre delaktiga i två kulturer. Kultur i vid bemärkelse innebär ett komplicerat nätverk av osynliga normer, regler och förhållningssätt. Centralt i ämnet svenska som andraspråk är att synliggöra likheter och skillnader mellan ursprungskulturens och det svenska samhällets synsätt och värderingar för att eleverna skall förstå den värdegrund den svenska skolan och det svenska samhället vilar på” (Skolverket, u.å).

Kursplanerna var utformade efter den svenska normen och inte utifrån den språkforskningen som skulle ta hänsyn till elevernas språkbakgrund (Elmeroth, 1999, s.191). Den nuvarande formuleringen i kursplanen för svenska som andraspråk har en mer inkluderande underton, eftersom formuleringen utgår från den nyanlända och dennes behov av det svenska språket och mindre på att synliggöra likheter och skillnader mellan den egna kulturen och den svenska. Att undervisningen utgår från ett andraspråksperspektiv är något centralt i den nya kursplanen och kopplas till elevernas behov av att ges olika förutsättningar för att kunna behärska det nya språket (Skolverket, 2022c).

Enligt den nuvarande läroplanen ska skolan som institution främja förståelse för andra individer och se till att utbildningen präglas av bland annat respekt för människors olikheter. På grund av det svenska samhällets internationalisering och växande rörlighet över nationsgränser, har det börjat ställas höga krav på individer och deras förmåga att leva och förstå de värden som kommer med den kulturella mångfalden. Därför betonar Skolverket att det är viktigt för individer att utveckla förmågan att förstå och försöka föreställa sig andra individers villkor och värderingar. Skolan som en social och kulturell mötesplats ska därför bidra till att stärka den förmågan hos eleverna (Skolverket 2022a).

Den svenska läroplanen genomsyras dessutom av begreppet identitet som har blivit ganska centralt i anknytning till att forma och socialisera individer i det som betraktas vara önskvärda samhällsmedborgare (Ljungberg, 2005, s.18). Detta blir då ganska kontroversiellt i den mångkulturella kontexten eftersom skolan och dess läroplan sätter gränser för det som accepteras vilket leder till att utrymmet för olikhet begränsas. De specifika normerna, värdena, etiken och moralen uppfattas därav som något självklart och diskuteras därför inte. Detta gör det svårt för de som inte uppväxta i den svenska andan och är familjära med dessa (Ljungberg, 2005, s.20). För att skapa en multikulturell skola som ska gynna såväl svenska som nyanlända elever bör utbildningssystemets organisatoriska struktur därav ses över. Den polarisering som fanns under 90-

talet och uppdelning mellan ”vi” och ”dom” kvarstår än idag och genomsyrar bland annat skolans organisation och dess läroplaner och kursplaner (Bunar, 1999, s.128).

2.3 Det multikulturella klassrummet och den monokulturella skolutformningen

Det stora antalet migranter kom inte bara att påverka samhället och dess utformning, men också skolorna. Den höga siffran ställde höga krav på kommuner, skolledare och pedagoger vilket bidrog till en ansträngd situation för skolorna (Norberg, 2016, s.633). Den politiska invandringen och den stora folkmassan som kom till Sverige på 1980-talet, gjorde att det blev aktuellt att utforma en interkulturell utbildning (Norberg, 2016 s. 636). Under rådande omständigheter hade dock begreppet interkultur en annan innebörd än idag eftersom det handlade om en så kallad invandrarkunskap som hade som syfte att hjälpa individer att förstå invandrare och minoriteter för att förhindra konflikter och uppnå en samexistens (Lahdenperä, 1999, s.44). Till skillnad från det senare begreppet som kom att präglade den svenska undervisningen genom att betraktas som interaktionsprocess med ömsesidig kontakt mellan individer som har olika kulturella bakgrunder (Lahdenperä, 1999, s.45).

Det nya sättet att se på utbildning i samband med invandring skulle främja en likvärdig och jämlik utbildning för alla elever. En förutsättning i detta var att utbildningen skulle anpassas till elevernas förutsättningar och behov. Detta skulle ske utifrån elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, kunskaper och språk och detta skulle regleras överallt i landet (Norberg, 2016, s.636). Den dåvarande formuleringen kvarstår än idag och råder som följande:

” I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.” (SFS 2010:800, 2010, 1 kap, §4, Skollagen).

Eftersom majoriteten av barn som har kommit till Sverige de senaste åren har kommit från länder där konflikter och krig finns måste skolorna sträva efter att skapa en normal vardag för barnen. Eleverna kan ha med sig ett visst trauma i bagaget vilket gör det ytterst viktigt att bilda ett stödjande nätverk kring den respektive eleven. Rutinpräglade aktiviteter och en aktiv skolgång där elever känner sig delaktiga skulle därför skapa en struktur och trygghet för dessa barn (Bunar, 2010, s.28).

En ny lag fick laga kraft 2013 som innebar att alla nyanlända barn skulle gå i skolan oavsett om barnen hade uppehållstillstånd eller inte och som nyanlända räknades de individer som anlände nära

skolstarten eller under tiden de gick i skolan, de individer som har ett modersmål som inte är svenska och de individer som inte behärskar det svenska språket (Bunar, 2010, s.14). En nykommen individ skulle dock betraktas som nyanländ i högst fyra år (Norberg, 2016, s.637). Detta genererade i att nya utbildningsprogram som kommunerna fick erbjuda de nyanlända förberedelseklasser eller reguljär undervisning. Dock var det frivilligt för kommunerna att anordna introduktionsklasser i den svenska skolan (Norberg, 2016, s.637).

De nyanlända elevernas lärande utvärderas dock regelbundet om eleverna går i en introduktionsklass. Anledningen till detta är att introduktionsklassen är tillfälliga eftersom syftet med dessa är att elever gradvis ska börja gå i en ordinarie klass och börja ha tydliga rutiner. De nyanlända eleverna har rätt till samma antal timmar av undervisning som övriga elever och undervisningstiden kan fördelas beroende på elevernas behov. De nyanlända får dock gå i en introduktionsklass i max två år (Norberg, 2016, s.638). Elevernas kunskaper och erfarenheter skulle utvärderas vid mottagandet inom två månader efter de nyanländas ankomst. Denna utvärdering innebar bland annat att verksamheterna fokuserade på elevernas tidigare skolupplevelser, läs-och skrivkunnighet och räkneförmåga. Detta underlag skulle ligga till grund för rektors beslut till hur de nyanlända elevernas undervisning ska organiseras planeras och genomföras, det vill säga om eleven ska placeras i en introduktionsklass eller reguljär undervisning och om eleven har behov av modersmålsundervisning (Norberg, 2016, s. 637).

Kommunerna och även skolorna i en och samma kommun kan ha olika uppfattningar kring hur de nyanlända elevernas skolgång ska anordnas. Det är upp till skolans rektor hur anordnandet av svenska som andraspråk går till och därav kan ämnesinnehållet se väldigt annorlunda ut beroende på skola och kan skilja sig i kvalitet och status (Bunar, 2010, s.85). Vad det gäller placeringen av nyanlända elever från förberedelseklasser till den ordinarie klassen baseras oftast förflyttningen på olika subjektiva bedömningar eftersom det inte förefaller några tydliga regler kring detta (Bunar, 2010, s.57). Utbildningspolitiken har därmed skapat en tydlig distinktion mellan ”vi” och ”dom” vilket har resulterat i en uteslutning av individer som har präglat elevernas skolgång (Bunar, 2010, s.36). Denna distinktion har blivit tydlig när eleverna flyttades till den reguljära undervisningen. Eleverna hade det svårt att relatera till deras skolkamrater på grund av olika orsaker såsom bland annat åldersskillnad, vilket resulterade i en avsaknad av relationer till andra ungdomar (Bunar, 2010, s.44).

2.4 Omformningen av skolsystemet för de nyanlända

När tillströmningen av flyktingar var som högst år 2015 började det bli aktuellt med en omformning av utbildningssystemet. Förut fanns det inte några nationella regler som specificerade hur utbildning för migrerande elever ska organiseras och genomföras vilket gjorde att systemet behövde göras om. Det var även då nya bestämmelser förekom i Skollagen som hade som syfte att reglera utbildning samt garantera en rättvis och jämlik skolgång för alla elever oavsett bakgrund och etnicitet (Norberg, 2016, s.634).

Den nya lagstiftningen ställde krav som aldrig tidigare på de lokala skolstyrelserna och skolledare att anpassa mottagandet, organisationen och undervisningen för att stödja de nyanländas lärande (Norberg, 2016, s.634). Förut hade detta överlåtits till skolorna och deras förmågor eftersom det fanns en viss förväntning om att eleverna så småningom kommer att smälta in i skolornas sociala och pedagogiska sammanhang oavsett. Med den nya lagstiftningen skulle de nyanlända sättas i fokus. Alla lärare hade därav ett särskilt ansvar för elevernas utveckling i det svenska språket samt de olika ämnena, men även se till att de sociala och akademiska målen uppnåddes (Norberg, 2016, s.636).

Skolan i detta fall blir den centrala faktorn i det svenska samhället eftersom den inte bara ska fungera som kunskapsförmedlare i form av lära ut olika ämnen, men också som producent av olika normer, värden, etik och moral som en del av det svenska samhället (Ljungberg, 2005 s.20). Skolan som institution blir i detta fall en länk mellan barnen och samhället där barnen ska uppfostras i den svenska andan och integreras i det svenska samhället. Medlemmarna i detta fall förväntas hysa lojalitet till samhället och bli en del av normen, vilket ännu en gång gör att det ställs utökade krav både på skolan och dess personal (Ljungberg, 2005 s.67–68). Den svenska skolans uppgift är därför även att organisera skolan på ett sätt som främjar mångfald (Norberg, 2016, s.634).

I och med att eleverna hade varierande förutsättningar fanns det även olika sätt att uppnå de uppsatta målen. Den politiska visionen om en skola för alla blev ännu mer aktuell eftersom behovet av en individanpassad undervisning blev tydligare med tillströmningen av nyanlända. Utbildningen skulle därav aldrig kunna vara densamma för alla (Norberg, 2016, s.637), trots de formuleringar som Skolverket har använt sig utav och de nationella riktlinjerna.

På grund av den ständiga förändringen som alltid har funnits i samhället har skolan som institution varit tvungen att bli en anpassningsbar sådan eftersom den givetvis har blivit påverkad av samhället som satte sin prägel (Ljungberg, 2005, s.97). Den monokulturella skolan som präglades av normer

för svenskhet var tvungen att öppna upp sig för att spegla det nya mångkulturella samhället (Teshuney, 1999, s.66). Även om utbildningen nuförtiden syftar till att erbjuda elever kulturella alternativ, det vill säga inte låta den typisk svenska normaliteten dominera innehållet, har den mångkulturella pedagogiken inte riktigt slagit igenom i en svensk kontext. Anledningen till detta är att fokus snarare har riktat sig mot språkliga färdigheter och brister som de nyanlända uppvisar i stället för att skapa en förmåga att se utifrån andras kulturella perspektiv (Ljungberg, 2005, s.110).

3. Metod

Detta kapitel redogör för de metodologiska och etiska tillvägagångssätt jag har utgått ifrån i denna litteraturstudie. Kapitlet inleds med en beskrivning av tillvägagångssättet av studien. Vidare presenteras även en kritisk granskning och en källdiskussion kring den litteratur som valdes ut som denna studie grundar sig på. Som ett stöd för att konkretisera metodkapitlet ännu mer, kommer även en tabell som innehåller litteraturen som ligger till grund för litteraturstudiens finnas.

3.1 Litteraturstudie, urval och tillvägagångssätt

Denna konsumtionsuppsats baseras på litteraturstudier och är en kvalitativ litteraturstudie. En litteraturstudie kan sägas vara ett urval av tillgängliga dokument om ett specifikt ämne som innehåller information, idéer, data och belägg skrivna utifrån en särskild ståndpunkt. Detta har som syfte att uppnå ett mål eller uttrycka en uppfattning om ämnet och hur det ska undersökas. Därav blir denna en kombination av en litteratursökning, där man försöker hitta relevant material samt en analys av litteraturens innehåll som utgår ifrån en analys av materialets innehåll (David & Sutton, 2016, s.61).

I ett ganska tidigt skede kom jag på en tanke som jag ville vidareutveckla i min första litteraturstudie på universitetsnivå. Jag ville nämligen göra en litteraturstudie av nyanlända elevers integration i en skolmiljö som påverkas av såväl monokulturella som multikulturella policytendenser. Efter att ha avgränsat mitt forskningsområde till de nyanlända och integration i samband med monokultur och mångkultur, kunde jag gå vidare till den så kallade litteratursökningen för att undersöka om relevant litteratur som kan användas i det valda området finns.

Denna litteraturstudie baseras på vetenskapliga artiklar och avhandlingar. För detta rekommenderas bland annat användningen av databaser på universitetsbiblioteket, därav blir det aktuellt med en digital litteraturundersökning. Den digitala litteratursökningen anses vara effektivare och därav finns det en rekommendation att börja med tidskriftsartiklar, avhandlingar och rapporter inom samma ämne. Anledningen till detta är att de är betydligt kortare, fokuserade och enklare att läsa igenom än böcker (David & Sutton, 2016, s.64).

För att litteratursökningen ska kunna göras på ett effektivt sätt som underlättar för forskaren rekommenderas därav av att man tittar på material från instanser som innehar mycket expertis inom

det ämnet man intresserar sig för (Bryan, 2018, s.149–150). Därav valde jag att använda mig av databaser såsom ERIC, DIVA och Google Scholar. Eftersom peer-reviewed artiklar är ett krav tittade jag efter relevanta artiklar som var markerade med tecknet för peer-review. Dessutom rekommenderas användningen av nyckelord som inte är alltför generella och som ska generera fram material som ligger närmast det ämnet man avser undersöka (David & Sutton, 2016, s.64). I mitt sökande har jag använt mig av följande nyckelord: *new arrivals, students, integration, monocultural and multicultural, pedagogy and classrooms*.

Som ett urval av källor valdes enbart de som var mest lämpade för det undersökta området. Eftersom litteraturstudien främst fokuserar på skolor i Sverige, var litteraturen utifrån den svenska kontexten mest relevant. Internationella studier användes också men även dessa var knutna till den svenska skolan. En del av det valda materialet fick tas bort eftersom jag, vid sammanställningstillfället, insåg att det inte hade någon större relevans för mina frågeställningar. Eftersom fokus låg på de nyanlända eleverna valde jag även att fokusera på de källorna som handlade om elever med utländsk bakgrund. De valda källornas årtal varierar vilket gör att både äldre material samt nyare material användes i undersökningen. Trots att jag försökte hålla mig till nyare forskning har jag hittat tre äldre artiklar som jag ansåg vara relevanta. Materialets årtal börjar från 1999 och slutar år 2020. En annan avgränsning som gjordes var att jag endast har fokuserat på elever som befinner sig i mellan- och högstadiet samt gymnasiet.

En annan viktig aspekt i litteratursökningen och avgränsningen var att väldigt många hänvisade till två av författarna som förekommer i min litteraturstudie, Lahdenperä och Bunar. Dessa två namn förekom ofta, vilket gjorde att jag tolkade deras forskning som någon slags primärkälla och en väletablerad forskning.

3.2 Litteraturval

I detta kapitel presenteras den valda litteraturen med fokus på att förtydliga vilka studier som användes i litteraturstudien samt de olika metoderna som har använts av författarna.

Tabell 1: Redovisning av befintlig litteratur.

Författare	Årtal	Titel	Metod	Typ av källa

Caroline Ljungberg	2005	Den svenska skolan och det mångkulturella - en paradox?	Kvalitativ studie med ostrukturerade intervjuer och observationer. Intervjuer av 8 rektorer från Malmö.	Avhandling
Elisabeth Elmeroth	1999	Monokulturella studier av multikulturella elever	Litteraturstudier	Artikel
Jenny Nilsson & Monika Axelsson	2013	"Welcome to Sweden...": Newly Arrived Students' Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes	Kvalitativ studie med semistrukturerade intervjuer och observationer. Deltagande elever från tre olika skolor (årskurs 8–9) i olika kommuner (storlek varierar). 12 nyanlända kvinnliga ungdomar och 10 manliga ungdomar totalt.	Artikel
Jenny Nilsson & Nihad Bunar	2016	Educational Responses to Newly Arrived Students in Sweden: Understanding the Structure and Influence of Post-Migration Ecology	Litteraturstudier	Artikel
Kate Ferguson-Patrik	2020	Cooperative Learning in Swedish Classrooms: Engagement and Relationships as a Focus for Culturally Diverse Student	Kvalitativ studie med semistrukturerade intervjuer och klassrumsobservationer. Observationer av fyra klassrum i Sverige, på tre olika skolor. 42 elever från skola i Uppsala, 34 från Dalarna, 24 från Örebro och fem deltagande lärare.	Artikel
Katarina Norberg	2016	Educational leadership and im/migration: preparation, practice and policy – the Swedish case.	Kvalitativ studie med strukturerade intervjuer av sju rektorer från Pineville, North Carolina	Artikel
Margaret A. Obondo, Pirjo Lahdenperä & Pia Sandevärn	2020	Educating the old newcomers: Perspectives of teachers on teaching in multicultural schools in Sweden	Kvalitativ studie med fokusgruppsintervjuer. Två grupper av fem respektive sex lärare med elever från årskurser från 1–9, i Sverige.	Artikel
Nihad Bunar	1999	Multikulturalism är död, leve multikulturalism! Om den svenska skolans (multikulturella) möjligheter och begränsningar	Litteraturstudier	Artikel
Oleg Popov & Erik Sturesson	2015	Facing the pedagogical challenge of teaching unaccompanied refugee children in the Swedish school system. Problems of Education in the 21 st Century	Fallstudie/Reflekterande analys och observation. Studien består av en grupp med sex 16-17 åriga nyanlända elever och observationer av cirka 300 lärarstudenter	Artikel
Pirjo Lahdenperä	1999	Från monokulturell till interkulturell pedagogisk forskning	Litteraturstudier	Artikel

3.3 Källkritik och källdiskussion

Validitet som begrepp är starkt knutet till ord såsom trovärdighet och tillförlighet och syftar på matchningen mellan den data som samlas in och den existerande verkligheten. Begreppet kan delas

in i två delar, nämligen intern validitet som syftar på data som ger uttryck för individers liv och övertygelser och extern validitet som syftar på hur generaliserbara resultaten är. Kvalitativa intervjuer och observationer under en längre period genererar en större intern validitet. Om man däremot väljer att studera en liten grupp och lägger ner mer tid på denna än på observationer av den stora gruppen kan detta resultera i förlust av extern validitet (David & Sutton, 2016, s.33).

Fyra av de valda artiklarna baseras på litteraturstudier vilket innebär att det har tagits hänsyn till forskning som är tillförlitligt och aktuellt för det ämnet och det årtal artikel skrevs. Utifrån referenslistan som presenteras i slutet av varje artikel och den sökning som gjordes på de individer som forskaren har hänvisat till, har det konstaterats att det förekommer många namn som är experter i det ämnet forskaren pratar om.

Nilsson och Axelssons (2013) samt Popov och Sturessons (2015) studie kan också betraktas som tillförlitliga. Anledningen till detta är att Nilsson och Axelssons studie pågick under 15 månader där en 82 dagars deltagande observation av 3 olika skolor var aktuellt. I studien ingick även semistrukturerade intervjuer med 22 olika studenter. Popov och Sturessons studie är också en lång studie som har pågått under 4 års tid med hjälp av olika observationer och intervjuer. Detta resulterar i bland annat ett bredare perspektiv där forskaren själv får uppleva vad som sker, men där även får med studenternas syn. På detta sätt får forskningen stor validitet eftersom forskningen kan spegla det som faktiskt sker i verkligheten eftersom den sträcker sig över så lång tid. Resterande litteratur består också av studier som grundar sig på intervjuer och observationer. Dock har dessa genomförts under en kortare tid och bestod av färre deltagare än resterande studier. Intervjuerna som genomfördes var av kortare stoff och observationerna pågick under en betydligt kortare tid.

Litteraturstudien består av såväl som äldre och nyare studier. Tre av de valda studierna publicerades år 1999, vilket kan problematiseras i och med att denna litteraturstudie skrevs år 2022. Därav kan man ifrågasätta hur relevant den litteraturen är i anknytning till dagens problem och samhälle. I och med att de nyare studierna nämner och förstärker innehållet i de äldre studierna och att Bunar, Lahdenperä och Elmeroth förekommer i vissa av dessa som referenser är ett tecken på att forskningen som gjordes år 1999 fortfarande är relevant i många avseenden.

3.4 Analysschema

Litteraturen som sammanställdes till denna studie sorteras ut och bearbetas med hjälp av en specifik metod som heter innehållsanalys. Innehållsanalysen grundas på en systematisk gruppering av text som har som syfte att reducera mängden material genom att titta på specifika saker så som helheter, grupper med mera (Nyberg & Tidström, 2012, s.134). Innehållsanalysen handlar mer om att med andra ord hitta samband, göra jämförelser och ställa frågor för att detta i sin tur ska leda till att hitta mönster i det valda materialet (Larsen, 2018, s.161).

Det första steget var att läsa igenom det valda materialet för att få ett helhetsintryck och avgöra om innehållet är relevant eller inte. I och med att materialet främst var i elektroniskt format var det även lättare att hitta information genom att använda sig av de utvalda begreppen och söka på dessa. Det andra steget i processen var att läsa en gång till och under tiden anteckna relevant information som kunde besvara frågeställningarna samt sidhänvisningar för att kunna gå tillbaka vid eventuella oklarheter eller kompletteringar. Kodningen och klassificeringen av materialet skulle göras efter att ha sammanställt och analyserat alla textmängder. Anledningen till detta var dels för att se om texterna kan användas i sin helhet eller om dessa kan delas upp i olika utsagor, dels för att få ett helhetsintryck (Larsen, 2018, s.161).

Kodningen gjordes genom att titta på de formulerade frågeställningarna som ligger till grund för litteraturstudien. Jag började med att skapa olika koder i form av nyckelbegrepp som är anknutna till dessa så som integration, mångkulturalism, nyanlända med mera. Dessa nyckelbegrepp förvandlades till deskriptiva koder som sedan skulle beskriva det explicita innehållet i texten (Larsen, 2018, s.162). Koderna sorterades i sin tur för att de ska fånga upp det som är viktigt samt för att besvara problemformuleringen (Larsen, 2018, s.163). Nästa steg i processen var att hitta samband och mönster och detta gjordes genom att jämföra det befintliga materialet i anknytning till de funna koderna (Larsen, 2018, s.164). Under tiden fördes anteckningar med data som hittades som sedan skrevs ned i separata dokument för varje tänkt rubrik som litteraturstudien ska innehålla.

De två valda teorierna, mångkultur och monokultur har präglat analysformatet i den mån att de hade som syfte att begränsa den insamlade datamängden (Larsen, 2018, s.161), eftersom de skulle fungera som litteraturstudiens byggstenar. Reduktionen och sorteringen blev avsevärt enklare eftersom teorierna låg till grund till de formulerade frågeställningarna, vilket bidrog till att relevansen av innehållet i det valda materialet som användes blev tydligare. Teorierna spelade en avgörande roll även i kodningen. Att ha något konkret att utgå ifrån gjorde att kategoriseringen och grupperingen av koderna blev mer hanterligt och lättare att knyta till problemformuleringen (Larsen, 2018, s.163). I samband med detta skapades även analysenheterna som presenteras som ett

antal underrubriker under resultatet eftersom ett antal centrala teman skapades för att besvara problemformuleringarna.

4. Teori

I detta kapitel redogörs relevanta begrepp för att skapa mer förståelse kring innehållet som presenteras. Eftersom mångkulturalism och monokulturalism är två centrala begrepp som förekommer i litteraturstudien är det relevant att definiera dessa. Båda används flitigt och därav är det viktigt att skapa en förståelse kring kontexten. Mångkulturalism och monokulturalism har ansetts vara viktiga i besvarandet av problemformuleringen och uppsatsens syfte. Mångkulturalism som teoretiskt begrepp har blivit alltmer större särskilt efter den stora invandringen som har skett i Sverige. Därför har det varit högst aktuellt att ha med detta begrepp i samband med nyanlända för att undersöka vilka verktyg som finns när det ska appliceras på skolans värld. I litteraturstudien används även begreppet multikulturalism. Begreppet enligt Svenska Akademiens Ordbok är ett synonym till mångkulturalism, eftersom båda termer har samma innebörd (Svenska Akademiens Ordbok, 2015). Däremot betraktas monokulturalism som ett samhällsproblem av vissa forskare när det gäller skolans värld och de nyanländas integration och blivit därav en intressant aspekt att undersöka i relation till studiens syfte och frågeställningar.

4.1 Mångkulturalism och monokulturalism: två motsatta begrepp

Begreppet mångkulturalism har uppkommit relativt sent och kommer från slutet av 1960-talet eller början av 1970-talet om man tittar på den internationella formuleringen av ordet. Mångkulturalism var en reaktion till monokulturalism och knyts an till Will Kymlicka. Han var bland de första med att definiera detta begrepp och sätta det i ett konkret sammanhang genom att förklara stater som multikulturella på grund av att den homogena staten har förkastats. I den homogena staten presenterade han en idé om assimilering och utanförskap om individer inte tillhörde den nationella majoriteten (Kymlicka, 2003, s.154). I Sverige är bruket av begreppet daterat ännu senare än så, till ungefär början av 1990-talet. Mångkulturalism definieras som en förekomst av många olika kulturer och kulturyttringar. Med andra ord kan dessa två definieras som en samexistens av olika kulturer inom ett avgränsat område, till exempel ett samhälle eller land. Det syftar även på skyddandet av kulturell mångfald och fokuserar även på minoritetens ofta ojämlika förhållanden till majoritetskulturen (Ljungberg, 2005, s.105). Formuleringen av begreppet är dessutom ideologiskt eftersom det uppkom i samband med integrationspolitiken (Ljungberg, 2005, s.106).

Mångkulturalism kan även ses som problematiskt eftersom den skiljer sig beroende på dess ideologiska kontext. Begreppet kan betraktas som strukturella maktrelationer som baseras på olika kategoriseringar av individer. Det är dessutom problematiskt eftersom det sker en indelning mellan

”vi” och ”dom” vilket skapar stora klyftor i samhället (Ljungberg, 2005, s.26). Begreppet kan även betraktas som stigmatiserande eftersom det väldigt ofta kopplas till en så kallad konstig klang som syftar på förorten och därav kan det även ge upphov till främlingsfientlighet (Bunar, 1999, s.114). Det finns en ganska utbredd otydlighet kring begreppet och väldigt många kontroverser eftersom mångkulturalism kopplas oftast till invandrare och platser som domineras av invandrare och på det sättet får det en negativ klang (Ljungberg, 2005, s.103).

Monokulturalism är också ett centralt begrepp och är exakt motsatsen till multikulturalism. Begreppet utgår från det perspektivet att den kulturen som finns som majoritet i ett samhälle är också den som är utgångspunkt, norm och mål för resterande individer och därav bör man utgå ifrån den (Lahdenperä, 1999, s.43). Khayati (2017) definierar begreppet monokulturalism i den svenska kontexten som en idé om assimilation där alla samhällsmedlemmar ska sammansmälta och sedan den svenska nationella identiteten som den dominanta kulturen i samhället. På grund av detta kan den dominerande kulturen komma att sanktionera eller till och med degradera individer som kommer från andra kulturen eftersom majoritetens kultur anses vara den enda legitima. Ett sådant synsätt resulterar i att det sker olika uppdelningar mellan individer och bidrar även till att de som är annorlunda får uppleva det som betecknas som kulturell rasism där social exkludering är en förekommande faktor (Khayati, 2017, s.13).

Eftersom mångkultur och monokultur är två centrala begrepp blir även begreppet interkultur intressant att behandla i anknytning till dessa. Begreppet interkulturalitet syftar på en interaktionsprocess som sker mellan personer med olika kulturella bakgrunder. De olika inblandade aktörerna är medvetna om att den egna kulturen sätter begränsningar för kommunikationen och därmed även för skapandet av en öppen relation. Därav är man beredd att genom kommunikation och interaktion vidga den egna kulturella horisonten och skapa mer förståelse om individer från andra kulturer (Lahdenperä, 1999, s.45).

5. Resultat

Under detta kapitel görs en forskningsöversikt kring det valda uppsatsämnet som syftar till att besvara de formulerade frågeställningar som ligger till grund för denna litteraturstudie. Resultatet i detta kapitel utgår ifrån de analysenheter som presenterades under avsnittet analyschema. Kapitlet delas in i tre delar för att lättare belysa resultatet utifrån frågeställningarna: rådande problemen i den svenska skolan, fokus mot inkludering och gemenskap och de olika metoderna som har tillämpats, och det multikulturella lärandet som verktyg och integrationsinsats.

5.1 Rådande problem i den svenska skolan

Den svenska skolan lyder under skollagen och lärare och rektorer ska verka för att eleverna i skolan ska bli formade till goda samhällsmedborgare. Det som dock har visat sig vara ett problem är att de elever som inte är familjära med de svenska normerna och värdesystem riskerar att hamna utanför, vilket ställer högre krav på skolan och på lärarna för att detta ska uppnås (Ljungberg, 2005, s.67) Enligt Norberg (2016) fanns det år 2015 cirka 70 000 nyanlända barn och ungdomar som behövde placeras i de svenska skolorna. Stora insatser krävdes då både från skolor och kommuner vilket ledde till en stor belastning för riket och den verksamhet som landet inte var förberedd att ställas inför (Norberg, 2016, s.634). Trots den långa erfarenheten av migration som Sverige hade och goda intentioner samt engagemang från lärare samt rektorer tenderar skolor enligt Norberg (2016) att ha olika dolda mål för att eleverna ska ta del av de svenska normerna och på så sätt försvenskas. Anledningen till detta är att elever med invandrarbakgrund stämplas som annorlunda eftersom de avviker från de "vanliga" svenska eleverna som utgör normen i det svenska samhället. Norberg hävdar att konsekvenserna av detta bemötande blir att tvåspråkigheten betraktas som något negativt och som påverkar de utländska eleverna (Norberg, 2016, s.637).

Eftersom det finns olika rutiner för mottagande, kartläggning och överlämnande av information som verksamheterna behöver ta hänsyn till när det gäller planeringen av den nyanländes skolgång krävs det att dessa organiseras på ett sådant sätt att de ska ge eleverna alla förutsättningar för att lyckas. Skolan har dessutom ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att hänsyn måste tas till de olika behov och förutsättningar som eleverna uppvisar (Skolverket, 2022d). På grund av det systematiska kvalitetsarbetet som finns som krav i den svenska skolan görs även en obligatorisk kartläggning av skolan för att kunna placera eleverna i rätt årskurs och undervisningsgrupp (Skolverket, 2022e). Huruvida den nyanlända eleven placeras i förberedelseklass eller reguljär undervisning är alltså något som bestäms av verksamheten vid mottagningen. A. Obondo m.fl. (2016) lyfter

problematiken med var och en av alternativet eftersom det hävdas att förberedelseklasser kan öka risken för isolering och stigmatisering, framför allt om det saknas tydliga riktlinjer i form av läroplaner samt personal med utbildning och erfarenhet. Vidare nämns även bristen av kontakt som eleverna i förberedelseklasser har med svenska elever. Resultatet av detta blir att de nyanlända eleverna isoleras och exkluderas vilket enligt författarna skapar en känsla av “en skola som finns inom en skola” (A.Obondo m.fl, 2016, s.179). Detta i sin tur kan således resultera i en tendens hos de nyanlända eleverna att bygga en osynlig barriär av alienation (Popov & Sturesson, 2015, s.72).

Den andra problematiken, nämligen den tidiga inkorporeringen i de reguljära klasserna kan ske redan vid mottagningen av den nyanlända. Det kan, enligt Popov och Sturesson (2015) fortfarande leda till isolering om eleverna saknar tillräckliga kunskaper i det svenska språket (Popov & Sturesson, 2015, s.67). En annan barriär som presenteras i litteraturen är att lärare oftast inte får någon förberedelse när det gäller mottagningen av nyanlända elever i de olika klasserna, för att inte tala om några pedagogiska kartläggningar som ska vägleda dem i utformningen av undervisningen (Popov & Sturesson, 2015, s.70). Personal som besitter verktygen för att hjälpa dessa elever saknas, vilket resulterar i att de nyanlända presterar sämre på grund av att eleverna kan komma att känna sig mindre smarta i jämförelse med de svenska eleverna och det kan leda till en social isolering i klassrummet och även avhopp i vissa fall (A.Obondo m.fl. 2016, s.186).

A. Obondo m.fl. (2016) hävdar att de nyanlända i många fall uppfattar förberedelseklasserna som en “skola inom en skola” på grund av känslan av isolering och uteslutning som skapar en viss förbittring bland elever (A.Obondo m.fl. 2016, s.179). Merparten av de nyanlända eleverna trivs inte i förberedelseklasserna vilket gör att de undrar vilken målsättning som finns i undervisningen för att dessa ska kunna gå vidare till nästa steg, som är den ordinarie undervisningen. Språket i detta fall lyfts som en nyckelfaktor för att lyckas i skolan och är därav den högsta tröskeln (Nilsson & Bunar, 2016, s.405–406). Trots detta finns det inga tydliga regler gällande förflyttningen av nyanlända elever till den reguljära undervisningen, utan beslutet baseras snarare på lärarnas subjektiva bedömning och deras “magkänsla” (Nilsson & Bunar, 2016, s.405).

A. Obondo m.fl (2016) skriver att det finns en stor komplexitet mellan att lära sig ett nytt språk och en ny kultur (A.Obondo m.fl, 2016, s.191), sak som glöms ibland. Den blindheten enligt Elmeroth (1999) resulterar i att flerspråkighet och mångkulturalitet inte uppfattas som några tillgångar utan snarare som en problematik. Föreställningen om ett monokulturellt, enspråkigt samhälle finns därav

kvar vilket även kan ses i synen på de elever med utländsk bakgrund som ses som något avvikande och som ett undantag i den svenska skolan (Elmeroth, 1999, s. 189).

Popov och Sturesson (2015) lyfter även fram en annan aspekt, nämligen det traumat och förlusten av trygghet som nyanlända elever kan ha med sig från tidigare erfarenheter om dessa kommer från länder där det finns krig eller liknande (Popov & Sturesson, 2015, s.67). Den svenska skolan som institution betonar att alla barn är lika och ska behandlas som det vilket blir problematiskt eftersom denna sträva efter homogenisering och försvenskning gör att de elever med utländsk bakgrund betraktas och behandlas utifrån vad de saknar i stället för de styrkorna och kunskaperna de uppvisar (Elmeroth, 1999, s.191). Lärarna uppfattar elevernas kulturella bakgrund som en belastning inför framtiden och därav ska eleverna frikopplas från denna för att kunna skapa sig en framtid i det svenska samhället med lika förutsättningar som de svenska eleverna. Den kulturella mångfalden ses inte som en resurs, utan snarare betraktas som "bromsklossar". Lärarna fokuserar därav på skillnaderna som eleverna uppvisar i stället för att se den kulturella mångfalden som något positivt, både i verksamheten men även i det enskilda klassrummet (Ljungberg, 2005, s.85). Ferguson-Patrick (2020) betonar därav att elevernas heterogenitet ska tas i beaktning för att inte skapa sådana utbildningssätt som endast gynnar majoritetskulturen, utan att det även tas hänsyn till minoriteten (Ferguson-Patrick, 2020, s.3).

Bunar (1999) hävdar att multikulturaliseringen av den svenska skolan har varit knuten till integrationspolitikens sfär där fokus har lagts på de "icke-integrerade" eleverna vilket har resulterat i att den multikulturella undervisningen har blivit lika med invandratäthet där språksvårigheter, kulturella skillnader, traditionsbundhet och marginaliserade föräldrar har varit något karaktäristiskt och därmed stämplat som negativt (Bunar, 1999, s.115). Enligt Lahdenperä (1999) är detta ett tecken på ett monokulturellt synsätt där svenskheten betecknas som ett idealtillstånd och som ett mål för åtgärderna (Lahdenperä, 1999, s.44). Detta är också en förklaring till att undervisningen i mångkulturella skolor, trots elevernas skiftande bakgrund, undervisas de nyanlända eleverna som att de var från Sverige (Lahdenperä, 1999, s.43).

Bunar (1999) skriver att skapandet av en multikulturell skola kräver en uttalad målsättning i form av att multikulturalism inte bara ska vara knuten till "invandratäta" skolor och elever med invandrarbakgrund, utan att den snarare ska ses som en rättighet för alla individer. Skolors skyldighet blir därav att förverkliga detta och omsätta i praktiken och se till att lärarna betraktar multikulturalism som något positivt. Detta i sin tur kommer att resultera till att den kulturella

olikheten som finns kommer ses som en positiv egenskap, snarare än motsatsen (Bunar, 1999, s.129).

5.2 Inkludering och gemenskap som källa till de nyanlända elevernas trygghet

Språket är det främsta medlet som tillåter individer att skapa och framför allt upprätthålla relationer med andra människor. Lahdenperä (1999) menar att språket blir ett relationellt fenomen som skapar den verkligheten man lever i och som även skapar en mening i interaktionerna mellan individer (Lahdenperä, 1999, s.47). Nilsson och Axelsson (2013) använder sig i förklaringen av nyanlända och olika sociala processer, språkinlärning samt språkanvändning av Vygotskijs teori om att individer lär sig bäst och utvecklas mest i de interaktioner som sker i den sociala miljön. Därefter ses språket som ett verktyg för relationsskapande samt integration som har som syfte att inkludera människor och inte exkludera (Nilsson & Axelsson, 2013, s.139).

Ljungberg (2005) beskriver att i den svenska skolan finns det en liberal föreställning om alla människors lika värde och individers möjligheter samt friheter. Denna föreställning utgör även basen i den värdegrund som skolan har i uppdrag att förmedla. Vissa elever bär med sig skolans värdegrund redan stunden de har börjat gå i skolan, medan de andra eleverna måste fostras i den andan (Ljungberg, s.137). Utifrån den kunskapsförmedling som är centralt i skolans uppdrag uppfattas de utländska eleverna som ett kollektiv med särskilda behov i form av att de behöver kunskap för att träda in i det svenska samhället. Dessutom hävdar Ljungberg (2005) att de nyanlända kan även framstå som störande moment i undervisningen eftersom de hindrar läraren från att utöva sin primära profession, nämligen att överföra och förvalta ämneskunskap utan några störningsmoment (Ljungberg, 2005, s.98). I samband med detta påpekar Norberg (2016) vikten av att skolorna i mottagarlandet ska anpassa samt utveckla stödjande strukturer för de nyanlända. För att inkludering ska ske ska man bortse från stela stereotyper och sociala stereotyper och dessutom sträva efter att skapa en ömsesidig relation mellan de nyanlända, deras föräldrar, skolorna samt det omgivande samhället (Norberg, 2016, s.635).

Ljungberg (2005) menar att en gemenskap och inkludering kan ske genom att de nyanlända får gå i en sammanhållen skola. Genom detta kommer både de svenska eleverna såväl som de nyanlända utveckla kunskaper om varandras kulturer och en ömsesidig respekt, vilket kommer resultera i att mångfalden blir en tillgång i samhället snarare än tvärtom (Ljungberg, 2005, s.112). I en förberedelseklass där det finns elever från olika länder som har olika skolbakgrunder och ligger på olika nivåer språkmässigt är det väldigt viktigt att det skapas ett stödjande nätverk kring de

nyanlända eleverna. Detta eftersom många av de som kom till Sverige kan ha varit med olika händelser som slutligen har resulterat i trauma. Nilsson & Bunar (2016) skriver att elever har ett stort behov av en strukturerad vardag, inklusive skolgång för att bilda en struktur samt normalisera barnets liv (Nilsson & Bunar, 2016, s.177). Att inkludera de nyanlända i mindre och blandade grupper där dessa hjälper varandra och genom att bekräfta deras identitet och utgå ifrån deras bakgrund i undervisningen (A.Obondo m.fl, 2016, s.187) leder till att eleverna känner sig trygga och accepterade trots de olikheterna som finns (Ferguson-Patrick, 2020, s.15).

Enligt Nilsson och Bunar (2016) är det första steget i införandet av en mångkulturell miljö i klassrummet att börja jobba på bland annat nationell och delstatsnivå. Genom mer resurser och bättre utbildning av lärare kommer skolorna vara bättre på att hantera de nyanlända elevernas behov och integrering i den svenska skolan kommer att effektiviseras (Nilsson & Bunar, 2016, s. 409). Även Ferguson-Patrick (2020) argumenterar för detta och menar att mer resurser skulle underlätta i anställningen av pedagoger som förstår komplexiteten i invandringsfrågan och hanteringen av mångkulturalism (Ferguson-Patrick, 2020, s.3). Inkluderingen av alla elever kommer även innebära erkännandet av mångfald som en inlärningsresurs vilket är grundläggande för en mångkulturell verksamhet (Ferguson-Patrick, 2020, s.5).

Att använda kulturell kunskap och tidigare erfarenheter i undervisningen för att den ska bli mer relevant och effektiv för de nyanlända eleverna är också något som nämns som viktigt av Ferguson-Patrick. Lärare trots den rådande läroplanen och kursplaner har möjlighet att välja vad som ska undervisas, vilken pedagogik som ska användas samt vilka strategier (Ferguson-Patrick, 2020, s.6). Elevernas trivsel och trygghet ska tas i beaktning och därav ska lärare betrakta de nyanlända som en viktig resurs som kan bidra oerhört mycket både i skolan och samhället (Ferguson-Patrick, 2020, s.15).

A. Obondo m.fl. (2016) menar att de förändrade kulturella och språkliga sammansättningarna som har skett i samhället har resulterat i ett stort behov av anpassning från både lärares och skolors sida. Det är nästan omöjligt att ignorera den språkliga och kulturella mångfalden och därav kan inte undervisningen ske på samma sätt som förut. I samband med detta fann A. Obondo m.fl. (2016) olika metoder för hur lärare kan arbeta på ett inkluderande sätt. Att arbeta med mångfald i klassrummet samt att anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar och behov är något som uppmuntras starkt. Även en ständig kontakt med föräldrar och samarbete med

modersmåls lärarna är två viktiga faktorer som ska hjälpa till i inkluderingen av de nyanlända eleverna (A. Obondo m.fl., 2016, s.187).

Att skapa en skola för alla innebär enligt Ljungberg (2005) att ta hänsyn till de olika kulturerna som möts och utveckla förmågan att leva med kulturell mångfald. På det viset kommer majoritetskulturen inte längre representera normen och minoritetskulturen kommer inte definieras som ett problem eller en avvikelse som ska hanteras på ett specifikt sätt. Skolan har det yttersta ansvaret för att stärka denna förmåga och det är skolan som ska anpassa sig till de barn som kommer dit och inte tvärtom (Ljungberg, 2005, s.112).

5.3 Multikulturellt lärande som den fungerande riktlinjen för integration

Lahdenperä (1999) skriver att om man definierar en skola som multietnisk och mångkulturell till sin verksamhet borde det rimligtvis förutsätta ett annat pedagogiskt innehåll, arbetssätt och en annan organisation som mer utgår från elevers olika kulturer och språk än enbart det svenska. De olika verksamhetsaspekterna som undervisning, bedömning och betygsättning, verksamhets- och kursplaner, läromedel osv borde avspegla den mångkulturella elevsammansättningen (Lahdenperä, 1999, s.43) Beaktande torde också det vara så då vår syn på samhället också förändras och därmed förändras även de förväntningar och krav som ställs på skolan. Dock är inte tanke systemen så skilda och separerade som nämns ovan. De olika systemen samverkar i stället med varandra. Det problematiska är också att dessa inte är enhetliga utan står i bitvis motsättning till varandra på ett komplext, paradoxalt och motstridigt sätt. Skolans och utbildningens förväntningar blir därför också ibland både motsägelsefulla och oförenliga. Skolan som en anpassningsbar instans blir därför osäker när syn- och arbetssätt i samhället förändras. Även om det finns en medvetenhet hos rektorer att behovet av att se kunskapsförmedlingen i skolan och inte ta invanda arbetssätt och traditioner för givna (Ljungberg, 2005 s.97). Exempel på detta är att elever med annan bakgrund förväntas genomföra samma prov som sina klasskamrater och då ofta utan tillgång till lexikon eller andra hjälpmedel. Det detta genererar är att den vanliga utmaningen som finns i en klass i stället ökar chansen för ett misslyckande för den enskilda individen och det skapar också en ökad frustration och ångest hos dessa elever vilket kan leda till att de ger upp och då väljer bort skolan (Nilsson & Axelsson, 2013, s.159).

A.Obondo m.fl. (2016) hänvisar till skolans samlade strategier för integreringen av de nyanlända elever och de bristande kunskaperna som råder bland personal vilka i sin tur påverkar utvecklingen i det svenska språket samt ökar risken för att eleverna ska hamna utanför och stämpas som

annorlunda. Detta resulterar i en press för de nyanlända eleverna på grund av det stora behovet av att smälta in i gruppen och vara som alla andra och kan därav generera negativa konsekvenser så som dåliga prestationer. Popov och Sturesson (2015) presenterar en lösning till detta problem genom att uttrycka att det skulle behövas fler lärare samt stöd från andra elever med samma modersmål som de nyanlända och mer tid för att lära sig språket innan de förflyttas till den reguljära undervisningen. Detta skulle inte lösa problemet helt, men det skulle åtminstone resultera i att elevernas inlärningsvillkor förbättras (Popov & Sturesson, 2015, s.72).

Därav konstaterar Ljungberg (2005) att den mångkulturella pedagogiken inte har varit en lyckad faktor i en svensk kontext eftersom man fortfarande fokuserar på de språkliga färdigheterna samt brister de bristerna som de nyanlända uppvisar. Det svenska språket framstår som en nyckelfaktor i den form att det är avgörande att behärska ett språk för att ha en lyckad skolgång, samtidigt som en bristfällig skolgång pekar på språksvårigheter vad det gäller nyanlända elever (Ljungberg, 2005, s.110). Eftersom individer tenderar att främst skylla på språket och de språkproblem som finns i samband med invandring kan detta enligt Ljungberg (2005) resultera i att andra bidragande faktorer osynliggörs och inte tas i beaktning vilket försvårar språkprocesserna ytterligare eftersom man inte alltid kommer till roten av problemet. Problemet blir därför att fokus läggs enbart på de bristande språkkunskaperna vilka kopplas till skolan som institution och därav anses lösningen vara en enkel sådan, nämligen att hjälpa de nyanlända att lära sig språket. I praktiken är detta inte så enkelt eftersom en sådan reducering gör att man inte betraktar problemet i helhet (Ljungberg, 2005, s.117).

Utifrån detta kan det konstateras att skolans roll och funktion i samhället är differentierad och komplex. Den ideala bilden av skolan är vag eftersom den rymmer ett antal dimensioner som står i kontrast till varandra vilket i sig innebär en problematik. Enligt Ljungberg (2005) är det skolans ledning som måste inse att förändringar måste göras och att förmedla denna vision vidare till övriga som är inblandade vilket i sig inte är alltid så lätt. Den strukturella dimensionen enligt Ljungberg (2005) som innefattar skollagstiftning, regelverk och skolplikt är svåra att ändra, dock finns det ett stort utrymme i den substantiella dimensionen där undervisningsinnehåll, skolorganisering och relationer och det bör vara det inledande steget (Ljungberg, 2005, s.175). Den positiva inställningen kring mångfald påstås dessutom vara avgörande om eleverna ska utveckla en interkulturell kompetens. Ferguson-Patrick (2020) skriver att den typen av kompetens kommer att utvecklas genom att arbeta med kooperativt lärande. Den föreslagna metoden är en inkluderande metod där eleverna får samarbeta med varandra och där positiv social och emotionell utveckling ligger till grund (Ferguson-Patrick, 2020, s.4). Metoden strävar efter att förbättra den sociala

kompetensutvecklingen och etablera relationer vilket anses vara gynnande för elever, särskilt de nyanlända eleverna för att dessa ska känna sig trygga och inkluderade (Ferguson-Patrick, 2020, s.8).

6. Diskussion

Syftet med litteraturstudien är att göra en forskningsöversikt för att undersöka hur monokulturalism har påverkat utformningen av den svenska skolan samt hur har den rådande mångkulturalismen påverkat den svenska skolan i samband med integrationen av de nyanlända eleverna. I och med den komplexitet som bottnar i litteraturstudiens frågeställningar har det blivit tydligt att den svenska skolan brister i sin roll när det kommer till omhändertagande och integrationen av nyanlända eftersom skolan som institution inte har hunnit att anpassats i samma takt som tillförseln av multikulturella elever.

Det går att konstatera att mångfald har varit svårhanterligt i den svenska skolan trots att Sverige har haft en stor erfarenhet av detta, vilket även diskuteras av Bunar (1999) och Norberg (2016). På grund av bristen av kunskap, och verktyg, kring begreppet mångfald har i många fall detta resulterat i sociala problem och konflikter och även isolering. Ferguson-Patrick (2020) belyser att de nyanlända eleverna kan komma att stämplas annorlunda på grund av att dessa inte behärskar det svenska språket och inte är vana vid de svenska normerna. Många nyanlända elever kan ha upplevt trauma och förändring och därav olika typer av interaktioner är avgörande i sådana situationer. Att skolan bör lägga grunden för välbefinnande och se till att alla elever ingår i lärandet genom att arbeta inkluderande och identifiera individuella styrkor är något som Ferguson-Patrick (2020) argumenterar för. Forskaren fastslår i sin granskning att genom detta kommer nyanlända elevers förutsättningar samt deltagande i klassrummet förändras till det bättre (Ferguson-Patrick, 2020, s.5). Frågan om en likvärdig utbildning och en skola för alla består i nästan alla lästa studier. Idén om likvärdighet för många betyder att alla ska bemötas på samma sätt, men Ljungberg (2005) lyfter fram en intressant aspekt i det hela, nämligen att likvärdighet faktiskt kan betyda att bemötas på olika sätt (Ljungberg, 2005, s.1995). Med detta instämmer även Bunar (1999), Popov och Sturesson (2015) och Norberg (2016) som menar att på grund av de befintliga kulturella skillnaderna är det ytterst viktigt att hitta individuella och lämpliga sätt att exponera de nyanlända i både skolans värld, men även i det svenska samhället.

En strukturell faktor som diskuteras av nästan alla befintliga forskare i denna litteraturstudie är rutinerna för mottagande och placeringen av de nyanlända eleverna i förberedelseklasser respektive reguljär undervisning. Nilsson och Bunar (2016), A. Obondo m.fl (2016) samt Popov och Sturesson (2015) visar att förberedelseklasser inte är den optimala lösningen. Nilsson & Bunar (2016) hävdar att det skapas en sorts segregation mellan de nyanlända eleverna och de svenska och att undervisningen inte alltid läggs på rätt nivå vilket förvandlas till ett hinder eftersom eleverna inte

får möjligheten till utveckling (Nilsson & Bunar, 2016, s.405). Även Elmeroth (1999) konstaterar att kursplaner- och undervisningsmålen ofta utgår från de svenska normerna och är inte direkt anpassade för de nyanländas behov och förutsättningar vilket i grunden tyder på en monokulturell skolutförning (Elmeroth, 1999, s.192). Skolsystemet är byggt på premissen att alla individer är lika vilket Elmeroths forskning visar på är problematiskt. Blindheten som finns gällande individers olikheter gör att mångkultur inte uppfattas som en tillgång, utan snarare som en belastning. Utbildningspolitiken har varit utformad för att minoritetsgrupper ska osynliggöras vilket framkommer ganska tydligt genom det monokulturella perspektivet som kursplaner innehar som är ett tecken på uteslutning och assimilering (Elmeroth, 1999, s.189). Lahdenperäs (1999) forskning visade dessutom att det finns en pågående diskriminering i den svenska skolan på grund av en negativ inställning till elever med utländsk bakgrund (Lahdenperä, 1999, s.52).

Många forskare i studien påvisar att mångkulturell utbildning kan betraktas som utbildning för de som inte ingår i den svenska normen. Ljungberg (2005) lyfter detta genom det påståendet att mångkulturell utbildning ses som ett hot mot det kända i samhället i och med att det fortfarande är ett heterogent sådant (Ljungberg, 2005, s.184). De nyanlända kommer oftast från väldigt skilda kulturer i jämförelse mot den svenska, därför blir det i många fall väldigt komplext eftersom de måste lära sig både det svenska språket och den nya kulturen (Popov & Sturesson, 2015, s.66). Nilsson och Bunar (2016) betonar därav vikten med att ge skolorna olika verktyg för att arbeta med integrering genom exempelvis mer resurser och bättre utbildning av lärare. Detta kommer i sin tur resultera i att de heterogena skolorna blir mer mångkulturella och den rådande segregation som finns mellan mångkulturella och "vita" skolor skulle minska (Nilsson & Bunar, 2016, s.409).

Det har även noterats att den mångkulturella skolan är ett misslyckat projekt och att det kvarstår mycket innan den svenska skolan kan klassas som mångkulturell. Bunar (1999) konstaterade att trots den globaliserade värld vi lever i ligger fortfarande fokus på att åtgärda de nyanländas svårigheter, snarare än att utforska och bidra till en vidare utveckling av kunskaper.

Detta utvecklas ytterligare i Nilsson och Bunars senare forskning från 2016 där det fastställs ännu en gång att mångkultur i samband med den svenska skolan är ett kraftigt underutvecklat ämne i form av brister på nationell- och lokalnivå, mottagningssystemets olika aspekter och dess effekter samt samarbetet mellan de olika aktörerna som kretsar runt skolan (Norberg & Bunar, 2016, s. 409). För att undervisningen ska klassificeras som mångkulturell menar Lahdenperä (1999) att det ska finnas ett annat pedagogiskt innehåll samt ett anpassat arbetssätt som utgår ifrån de nyanländas

bakgrund och behov. Förberedelsen kring att arbeta mångkulturellt saknas för verksamheterna som rymmer inom den svenska skolan och utformningen av läroplan- och kursplaner som är monokulturellt utformade i grunden stjälper utvecklingen snarare än hjälpa den framåt.

Elmeroth (1999) skriver att mångkulturell bakgrund uppfattas som en belastning och att flerspråkighet ses som en negativ egenskap, vilket är något som pekar på existerande monokulturella strukturer i samhället (Elmeroth, 1999, s.189). Den pågående diskursen om mångkulturalism i samband med att alla barn är lika och ska behandlas utifrån det, blir därav motsägelsefullt i den kontexten att den svenska skolan enligt Lahdenperä (1999) verkar ha en stor strävan efter homogenisering och försvenskning i och med att de nyanlända eleverna undervisas som att de vore från Sverige (Lahdenperä, 1999, s.43). Elmeroth (1999) menar att genom detta livsvillkoren för elever med utländsk bakgrund åsidosätts i och med att de nyanlända inte ges samma förutsättningar som de svenska eleverna (Elmeroth, 1999, s.189). Vidare skriver Lahdenperä (1999) att svenskheten blir ett idealtillstånd och en åtgärd till alla bestående problem (Lahdenperä, 1999, s.43).

Utifrån den forskning som presenteras i resultatdelen kan det utrönas att många faktorer ligger till grund för misslyckandet av integrering av de nyanlända eleverna i den svenska skolan. Flera olika samverkande faktorer såsom; samhällsstrukturerna i det svenska samhället, språket är ytterligare ett stort hinder, men kanske den största faktorn som beskylls är den enskilda eleven. Problematiken sträcker sig bortom individer och därför bör detta fokus rikta sig på en större kontext, nämligen det svenska samhället, den svenska skolan och dess pedagoger. De nyanlända betraktas som ett problem och mångfald förvandlas därav till ett negativt inslag där uppdelningen mellan "vi" och "dom" blir väldigt tydlig. I vår moderna värld där mångfald är ett stort och aktuellt ämne, hade det varit att föredra att sådana skillnader och utpekanden inte fanns och att mottot "En skola för alla" hade fungerat även i praktiken och inte bara i teorin.

6.1 Vidare forskning

Mångkulturalism i samband till nyanlända och integration är ett aktuellt ämne och därav finns det väldigt mycket forskning kring det, såväl relativt gammal som mer uppdaterad forskning. Det valda ämnet har även tagit upp monokulturalism i anknytning till den svenska skolan. Under litteraturstudiens gång har det dock uppvisats brister i att hitta relevant forskning kring just detta ämne och därav skulle det vara av största intresse att få tillgång till mer material kring detta. En annan intressant aspekt som kan utvecklas ytterligare är övergången av de nyanlända eleverna från

förberedelseklasserna till den reguljära undervisningen genom att undersöka den organisatoriska modellen och vilka konsekvenser övergången medför. Här hade varit aktuellt att titta på faktorer som rasism och diskriminering. Det finns även en avsaknad av specifika metoder för den mångkulturella pedagogiken och hur den ska tillämpas och hade därav behövts lyftas fram mer. I de presenterade förslagen på vidare forskning har det lagts stor vikt vid den didaktiska och klassrumsnära forskning eftersom dessa saker finner jag relevanta i mitt framtida yrke som pedagog.

7. Slutsatser

En av de slutsatserna som kan dras av denna studie är att mångkulturalism och den mångkulturella pedagogiken inte har slagit igenom i en svensk kontext. Läroplaner och kursplaner har ändrats under åren för att signalera den växande företeelsen, men trots det påvisar studien att det kvarstår en föreställning om ett monokulturellt samhälle där flerspråkighet ses som ett hinder och individer stämplas därefter. Det svenska samhället, trots dess utveckling, påvisar att det fortfarande finns homogena drag i och med det stora fokuset på den kulturella bakgrunden av de nyanlända eleverna och det stora behovet av försvenskning för att passa in. Därav är det tydligt att det finns en bristande integrering i det rådande systemet.

Resultatet påvisar också att mottagandeprocessen för de nyanlända eleverna är viktig att ta i beaktning eftersom den inte alltid är optimal. Det framkom även att de nyanlända antingen placeras i förberedelseklasser, eller direkt i den reguljära undervisningen, utifrån en obligatorisk kartläggning som görs av skolan. Den direkta placeringen i den reguljära undervisningen gör att de nyanlända känner sig exkluderade och annorlunda på grund av de språkliga bristerna. Även placeringen i förberedelseklasser medför en viss problematik i form av att det skapas en klyfta mellan de svenska eleverna och de nyanlända, en känsla av ”vi” och ”dom” vilket resultatet visar på leder till stigmatisering och stagnering av språket i väldigt många utav fallen. I och med bristen på tydliga riktlinjer vid omplacering av nyanlända elever från förberedelseklasser till reguljär undervisning känner individerna en viss uppgivenhet eftersom bedömningen baseras oftast på magkänsla från lärarnas sida, vilket resulterar i att hela systemet fallerar eftersom det grundas på subjektivitet.

En ytterligare slutsats som denna litteraturstudie belyser är att de nyanlända eleverna kan ha med sig erfarenheter och trauman från sina hemländer som kan göra att de har större behov av trygga och inkluderande miljöer än vad andra elever har. Den svenska skolans utformning är byggd på att alla elever ska behandlas lika och det är därför av vikt att utveckla stödjande strukturer kring dessa barn och ungdomar. Studierna påvisar tyvärr också att verktygen till detta inte alltid finns för skolorna och dess personal. Dels beror detta på bristande relationer med vårdnadshavare, resurser och kvalificerad personal, vilket är ännu ett tecken på att mångkultur inte är en prioritet.

Slutligen vill jag bara uttrycka att detta ämne är ytterst viktigt för mig som blivande pedagog och väldigt aktuellt i det nutida samhället vi lever i. En förhoppning som jag har som blivande pedagog i

den svenska skolan är att den nationalistiskt baserade undervisningen ska minska för att lämna mer utrymme åt den mångkulturella undervisningen. Kunskap om etnicitet är en viktig faktor i arbetet med nyanlända och därav är den viktig att betonas och få tillgång till, eftersom den blir en stor resurs i kompetensutvecklingen av skolan. Genom detta kommer det ges mer verktyg kring att arbeta inkluderande vilket kommer att resultera i mer kunskap kring integration av nyanlända samt i införandet av ett multikulturellt lärande.

8. Referenslista

Tryckta källor:

David, Matthew & Sutton, Carole D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3.uppl. Stockholm: Liber.

Nyberg, Rainer & Tidström, Annika (red.) (2012). *Skriv vetenskapliga uppsatser, examensarbeten och avhandlingar*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Larsen, Ann Kristin (2018). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 2. uppl. Malmö: Gleerups.

Elektroniska källor:

A. Obondo, Margaret, Lahdenperä, Pirjo & Sandevärn, Pia (2016). *Educating the old and newcomers: Perspectives of teachers on teaching in multicultural schools in Sweden*, *Multicultural Education Review*, 8:3, 176-194, DOI: 10.1080/2005615X.2016.1184021

Bunar, Nihad (2010). *Nyanlända och lärande – en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Vetenskapsrådets rapportserie. Stockholm.

Bunar, Nihad (1999). *Multikulturalism är död, leve multikulturalism! – om den svenska skolans (multikulturella) möjligheter och begränsningar*. *Utbildning och demokrati*, vol. 8, nr.3, 113-136.

Burwick, Marlene (2018). *Definition av begreppet nyanländ*. Sveriges riksdag.

https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/enhetlig-definition-av-begreppet-nyanland_H6021615 [Hämtad 2023-01-17].

Ds 2013:6 (2013) *Utbildning för nyanlända elever*. Stockholm.

<https://www.regeringen.se/49b719/contentassets/76377d128389427d81ca85b912fa4b39/utbildning-for-nyanlanda-elever-ds-20136> [Hämtad 2022-11-18].

Elmeroth, Elisabeth (1999). *Monokulturella studier av multikulturella elever – Att mäta och förklara skolresultat*. Pedagogisk forskning, 2006, årg I I, nr 3.

Ferguson-Patrik, Kate (2020). *Cooperative Learning in Swedish Classrooms: Engagement and Relationships as a Focus for Culturally Diverse Students*. Education Sciences.

https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1277014.pdf?fbclid=IwAR1gvfKyH_-NIIsE0Oi7fKOUqS4UuZOFMJYSJKOjqVZ2Ogn_QZYzqV0m4Y5M [Hämtad 2022-11-02].

Invandring.se (2017). *Vad innebär integration?*.

<https://invandring.se/vad-innebar-integration/> [Hämtad 2023-01-17].

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (2022). *Kooperativt lärande*.

https://www.edu.uu.se/forskning/pedagogik/ps/kooperativt_larande/kooperativt-larande/ [Hämtad 2023-01-18].

Khayati, Khalid (2017). "Stigmatisering Och Rasism I Det Svenska Migrationssamtalet Och Det Diasporiska motståndet". Sociologisk Forskning 54 (1-2):11-30.

<https://doi.org/10.37062/sf.54.18203> [Hämtad 2022-12-01].

Kymlicka, Will (2003). *Multicultural States and Intercultural Citizens*. Ethnicities, Volume 11, Issue 3.

<https://doi.org/10.1177/1477878503001002001> [Hämtad 2022-12-09].

Lahdenperä, Pirjo (1999). *Från monokulturell till interkulturell pedagogisk forskning*. Utbildning och demokrati, vol 8, nr 3, 43–63.

Ljungberg, Caroline (2005). *Den svenska skolan och det mångkulturella - En paradox?*. Malmö Studies in International Migration and Ethnic Relations No 4, 2005. Linköping studies in Art and Science No 329, 2005.

Migrationsverket (2022). *Historik*.

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Vanliga-fragor-fran-journalister/Historik.html> [Hämtad 2022-11-28].

Nilsson, Jenny & Axelsson, Monica (2013). "Welcome to Sweden...": *Newly Arrived Students' Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes*.

International Electronic Journal of Elementary Education, 2013 6(1), 137-164.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1053606.pdf> [Hämtad 2022-11-29].

Nilsson, Jenny & Bunar Nihad (2016). *Educational Responses to Newly Arrived Students in Sweden: Understanding the Structure and Influence of Post-Migration Ecology*. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 2016, Vol. 60, No.4.

<http://dx.doi.org/10.1080/00313831.2015.1024160> [Hämtad 2022-01-19].

Norberg, Katarina (2016). *Educational leadership and im/migration: preparation, practice and policy - the Swedish case*. Centre for Principal Development, Umeå University.

<https://www-emerald-com.e.bibl.liu.se/insight/content/doi/10.1108/IJEM-08-2016-0162/full/pdf?title=educational-leadership-and-immigration-preparation-practice-and-policy-the-swedish-case> [Hämtad 2022-11-12].

Popov, O., Erik, S. (2015) *Facing the pedagogical challenge of teaching unaccompanied refugee children in the Swedish school system*. *Problems of Education in the 21st Century*, 64: 66-74

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-103649> [Hämtad 2022-11-12].

Svenska Akademiens Ordlista (2015), *Mångkultur*.

<https://svenska.se/saol/?id=1992032&pz=7> [Hämtad 2021-01-18].

Skolverket (2022a). *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet> [Hämtat 2022-11-11].

Skolverket (2022b) *Nyanländas rätt till stöd.*

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/nyanlandas-ratt-till-stod> [Hämtad 2022-11-11].

Skolverket (2022c). *Svenska som andraspråk.*

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?url=-996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRSVA01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f> [Hämtad 2022-11-20].

Skolverket (2022d). *Organiserade mottagande och utbildning av nyanlända elever.*

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/nyanlandas-utbildning/organisera-mottagande-och-utbildning-av-nyanlanda-elever-i-grundskolan> [Hämtad 2022-11-20].

Skolverket (2022e). *Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper.*

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-grundskolan/kartlaggningsmaterial-for-nyanlanda-elever-i-grundskolan> [Hämtad 2022-11-20].

Skolverket (2002). *Svenska utlandsskolor i siffror 2002.*

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a6547b4/1553957728851/pdf1004.pdf> [Hämtad 2022-11-11].

Skolverket (u.å). *Svenska som andraspråk* (ej gällande).

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/tidigare-kursplaner-ar-2000-2011-for-grundskolan?url=-996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubjectkursinfo.htm%3FsubjectCode%3DSVA2000GR%26tos%3Dgr2000&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa87a3> [Hämtad 2022-11-20].

SCB (2022a). *Invandring till Sverige.*

<https://scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/invandring-till-sverige> [Hämtad 2022-11-02].

SCB (2022b). *Utrikes födda i Sverige*.

<https://scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda/> [Hämtad 2022-11-12].

SCB (2017). *Syrien vanligaste födelselandet bland invandrade 2016*.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Syrien-vanligaste-fodelselandet-bland-invandrade-2016/> [Hämtad 2022-11-12].

SFS 2010:800 (2010). *Skollag*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800#K1 [Hämtad 2022-11-16].

Skolinspektionen (2009). *Utbildning för nyanlända elever*.

<https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2009/utbildning-for-nyanlanda-elever/> [Hämtad 2022-11-02].

Övriga källor:

Statistiska Centralbyrån (2017). *Syrien vanligaste födelselandet bland invandrade 2016*. Figur: Antal invandringar till Sverige efter åldersgrupp och kön, 2016.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Syrien-vanligaste-fodelselandet-bland-invandrade-2016/> [Hämtad 2022-11-12].